ఎస్.సి.ఆర్. 73.3
1061

శ్రీరామ్ ఝున్ఝున్వాల్.ఏ

వర్సెస్

బొంబాయి రాష్ట్రం మరియు ఇతరులు

(జె. ఎల్. కపూర్, కె. సుబ్బారావు, ఎం.హిదయతుల్లా, జె.సి.షా మరియు రఘుబే దయాళ్, జె.జె.)

మైనింగ్ లీజు-కేంద్ర ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులను సవరిస్తూ

రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు-1/ను హైకోర్టు కొట్టేయవచ్చు.

పిటిషనర్ కోరిన విధంగా 83.18 ఎకరాల విస్తీర్ణంలో మైనింగ్ లైసెన్స్ ను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం మంజూరు చేయగా, కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆ ఉత్తర్వులను సవరించి మొత్తం విస్తీర్ణంలో 32 ఎకరాలకు లైసెన్స్ ఇవ్వడం కుదరదని, మిగిలిన ప్రాంతాలకే లైసెన్స్ ఇవ్వాలని ఆదేశించింది. ఆ తర్వాత 32 ఎకరాలకు లైసెన్స్ నం.3 కు ఇచ్చారు. ప్రతివాది నెం.3 కి 32 ఎకరాలకు లైసెన్స్ మంజూరు చేస్తూ కేంద్ర ప్రభుత్వం జారీ చేసిన ఉత్తర్వులను రద్దు చేయాలని, రహత్ ప్రాంతానికి లైసెన్స్ మంజూరు చేసేలా ఆదేశాలు జారీ చేయాలని కోరుతూ పిటిషనర్ రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 కింద పిటిషన్ దాఖలు చేశారు. ఈ పిటిషన్ ను హైకోర్టు కొట్టివేసింది. అప్పీలుపై ప్రత్యేక స్పెషల్ లీవ్.

కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇచ్చిన ఉత్తర్వులను హైకోర్టు రద్దు చేయజాలదని, కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇచ్చిన ఉత్తర్వులను కొట్టివేసే వరకు ఆ ఆదేశాలను ఇవ్వలేమని స్పష్టం చేసింది.

సివిల్ అప్పిలేట్ అధికార పరిధి; సివిల్ అప్పీల్ నెంబరు 236 ఆఫ్ 1959.

1954 నాటి మిస్లేనియస్ పిటిషన్ నెం.232 లో మాజీ నాగపూర్ హైకోర్టు 1956 ఫిబ్రవరి 24 న ఇచ్చిన తీర్పు, ఉత్తర్వుల నుంచి ప్రత్యేక సెలవు ద్వారా అప్పీల్ చేశారు.

పిటిషనర్ తరఫున ఎ.వి.విశ్వనాథశాస్త్రి, జి.జె.ఘాటే, నౌనిత్ లాట్ వాదనలు వినిపించారు.

1, 2 ప్రతివాదుల తరఫున భారత అదనపు సొలిసిటర్ జనరల్ హెచ్ ఎన్ సన్యాల్, పీకే ఛటర్జీ, టీఎం సేన్ వాదనలు వినిపించారు.

ప్రతివాది నెం.3 కోసం బి.పి.మహేశ్వరి.

1961. మే 4. కోర్టు తీర్పు ఇచ్చినది రఘుబర్ దయాళ్,

రఘుబర్ నేవల్ స్పెషల్ లీవ్ ద్వారా దాఖలు చేసిన ఈ అప్పీల్ ఆర్ట్ కింద పిటిషనర్ పిటిషన్ ను కొట్టివేస్తూ నాగ్ పూర్ హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పుకు వ్యతిరేకంగా ఉంది. రాజ్యాంగంలోని 226. 1950 ఆగస్టు 9 న పిటిషనర్ 83 నుంచి 18 ఎకరాల విస్తీర్ణంలో మాంగనీస్ ఖనిజానికి ప్రాస్పెక్టింగ్ లైసెన్స్ మంజూరు చేయాలని మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి దరఖాస్తు చేసుకున్నాడు. నేను మౌజా సియోని భోండ్కీని కలిగి ఉన్నాను. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 1951 జూన్ 18 న ఈ ప్రాంతానికి ప్రాస్పెక్టింగ్ లైసెన్స్ మంజూరు చేసి, కేంద్ర ప్రభుత్వ ఆమోదం కోసం పెండింగ్ లో ఉన్న ప్రాస్పెక్టింగ్ లైసెన్స్ ఫారాన్ని సకాలంలో అమలు చేస్తామని తెలియజేసింది.

1951 ఏప్రిల్ 21 న ప్రతివాది నెం.3 పైన పేర్కొన్న 83.18 ఎకరాల్లో 32 ఎకరాలకు మైనింగ్ లీజు మంజూరు చేయాలని దరఖాస్తు చేసుకున్నాడు. 1951 అక్టోబరు 20 న రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఆ స్థలాన్ని

ప్రాస్పెక్టింగ్ లైసెన్స్ కింద పిటిషనర్ కు మంజూరు చేశామని, అది ఆయనకు అందుబాటులో లేదని తెలియజేసింది.

1949 మినరల్ కన్సెషన్ రూల్స్ 57 ప్రకారం 1951 నవంబర్ 26 న ప్రతివాది నెం.3 కేంద్ర ప్రభుత్వానికి సమీక్ష కోసం దరఖాస్తు చేసుకున్నాడు.

1952 సెప్టెంబరు 5 న కేంద్ర ప్రభుత్వం రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి 83-18 ఎకరాల విస్తీర్ణంలో ప్రాస్పెక్టింగ్ లైసెన్స్ మంజూరుకు సంబంధించిన ఉత్తర్వులను సవరించాలని, ప్రాస్పెక్టింగ్ లైసెన్స్ కింద మంజూరు చేసిన 32 ఎకరాల విస్తీర్ణాన్ని గతంలో అక్బర్ అలీ మున్వర్ అలీ మైనింగ్ లీజు కింద కలిగి ఉన్నందున ప్రాస్పెక్టింగ్ లైసెన్స్ కింద మంజూరు చేసిన ప్రాంతాన్ని 51 •18 ఎకరాల విస్తీర్ణానికి పరిమితం చేయాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి లేఖ రాసింది. అప్పటికి తిరిగి మంజూరుకు తెరవబడలేదు. ఆ 32 ఎకరాల విస్తీర్ణాన్ని రీ గ్రాంట్ కోసం తెరవాలని కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆదేశించింది.కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇచ్చిన ఈ ఆదేశాల మేరకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 1951 జూన్ 18 న జారీ చేసిన ఉత్తర్వులను సవరించి ప్రాగ్స్పెక్టింగ్ లైసెన్స్ మంజూరు చేస్తూ ఆ లైసెన్సును 51-18 ఎకరాలకు మాత్రమే పరిమితం చేసింది.

ఆ తర్వాత 1953 ఏప్రిల్ లో 32 ఎకరాల విస్తీర్ణానికి సంబంధించి మైనింగ్ లీజు మంజూరుకు దరఖాస్తులు ఆహ్వానించారు. 83-18 ఎకరాలకు మైనింగ్ లీజు మంజూరు చేయాలని పిటిషనర్ దరఖాస్తు చేసుకున్నారు. ప్రతివాది నెం.3 కొత్తగా ఎలాంటి దరఖాస్తు దాఖలు చేయలేదు. 1954 ఏప్రిల్ 30 న రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 51 -18 ఎకరాల విస్తీర్ణంలో మాంగనీస్ ఖనిజానికి మైనింగ్ లీజు మంజూరు చేసింది, 32 ఎకరాలకు లీజు మంజూరు చేయలేదని, కేంద్ర ప్రభుత్వ ఆదేశాల మేరకు మైనింగ్ లీజు కింద ప్రతివాది నెం.3 కు ఆ ప్రాంతాన్ని మంజూరు చేసినట్లు డిప్యూటీ కమిషనర్ కు రాసిన లేఖలో పేర్కొంది. మినరల్ కన్సెషన్ రూల్స్ లోని 57 వ నిబంధన ప్రకారం..

ఆ తర్వాత కొంతకాలానికి 1954 మే 17 న పిటిషనర్ హైకోర్టులో రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 ప్రకారం ప్రతివాది నెం.2 ప్రకారం వివాదంలో ఉన్న 32 ఎకరాల స్థలాన్ని ప్రతివాది నెం.3 కు కేటాయిస్తూ కేంద్ర ప్రభుత్వం జారీ చేసిన ఉత్తర్వులను కొట్టివేయాలని, సెర్టియోరారీ రిట్ జారీ చేయడం ద్వారా పిటిషనర్ కు హక్కు ఉండేలా ఆదేశాలివ్వాలని కోరుతూ పిటిషన్ దాఖలు చేశారు. ఆ ప్రాంతానికి సంబంధించి మైనింగ్ లీజు..

ఉపశమనం కలిగించాలంటే కేంద్ర ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులను రద్దు చేయాల్సిన అవసరం ఉందని, హైకోర్టు దానిని చేరుకోలేనందున, కేంద్ర ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులను విస్మరించేలా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని ఆదేశించడం సమంజసం కాదని పేర్కొంటూ హైకోర్టు ఈ పిటిషన్ ను కొట్టివేసింది. ఈ ఉత్తర్వులకు వ్యతిరేకంగానే ఈ అప్పీల్ దాఖలైంది.

ఈ విజ్ఞప్తికి బలం లేదు. వివాదంలో ఉన్న 32 ఎకరాల స్థలాన్ని ప్రతివాది నెం.3 కు కేటాయిస్తూ కేంద్ర ప్రభుత్వం జారీ చేసిన ఉత్తర్వులను రద్దు చేయాలని, సెర్టియోరారీ రిట్ జారీ చేయాలని, ఆ 32 ఎకరాలకు సంబంధించి మైనింగ్ లీజుకు దరఖాస్తుదారుడు అర్హుడని ఆదేశించాలని రిట్ పిటిషన్ లో కోరారు. కేంద్ర ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు ఈ విషయం పరిశీలనలో ఉందని చెప్పలేకపోయింది .

> ప్రతివాది నెం.3 కు 32 ఎకరాల మైనింగ్ లీజును ప్రభుత్వం మంజూరు చేయడంపై ప్రాదేశిక అధికార పరిధిని ఉపయోగించనందున 1961 ను బొంబాయి హైకోర్టు రద్దు చేసింది. కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆదేశిస్తే తప్ప హైకోర్టు ఆదేశాలు జారీ చేయలేకపోయింది.

ఈ నేపథ్యంలో పిటిషనర్ కు నోటీసులు జారీ చేయకుండా, ప్రతివాది నెం.3 దాఖలు చేసిన రివ్యూ పిటిషన్ పై విచారణ జరిపేందుకు అవకాశం ఇవ్వకుండా కేంద్ర ప్రభుత్వం జారీ చేసిన ఉత్తర్వులు తమ పరిధిలో లేవని పిటిషనర్ కోరిన అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకోవడం అనవసరం. ఈ రూపంలో ఈ ప్రశ్నను హైకోర్టు ముందు లేవనెత్తలేదని, ఒకవేళ లేవనెత్తి ఉంటే అందులో జోక్యం చేసుకోవడం హైకోర్టు పరిధిలో ఉండేది కాదన్నారు.

1951 నవంబర్ 26 న ప్రతివాది నెం.3 దాఖలు చేసిన రివ్యూ దరఖాస్తును కేంద్ర ప్రభుత్వం సెప్టెంబర్ 5 న పరిష్కరించినందున, నిబంధనల్లోని 57 వ అధికరణ ప్రకారం 1954 ఏప్రిల్ 7 నాటి ఉత్తర్వులను జారీ చేసే అధికార పరిధి కేంద్ర ప్రభుత్వానికి లేదని, వాస్తవానికి ప్రతివాది నెం.3 సమీక్షకు దరఖాస్తు ఏదీ పెండింగ్ లో లేదని పేర్కొంది. 1952 సెప్టెంబర్ 5 న కేంద్ర ప్రభుత్వం రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి రాసిన లేఖలో పిటిషనర్ కు ఇచ్చిన టిహెచ్ సి ప్రాస్పెక్టింగ్ లైసెన్సు విస్తీర్ణాన్ని 51 18 ఎకరాలకు కుదించాలని, మిగిలిన 32 ఎకరాలను తిరిగి మంజూరు చేయాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని కోరింది. కేంద్ర పాలనా విధానం గురించి కేంద్ర ప్రభుత్వం నుంచి ఎలాంటి ఆదేశాలు రాలేదని లేఖలో పేర్కొన్నారు. రివ్యూ అప్లికేషన్ ను డిస్పోజ్ చేశారు. కేంద్ర ప్రభుత్వం తన ముందు జరిగిన సమీక్షా ప్రక్రియను ఏనాడూ పరిష్కరించలేదని రికార్డుల్లో ఉన్న పలు లేఖలను బట్టి స్పష్టమవుతోంది. ఆ లేఖల ద్వారా ప్రతిస్పందకుడు నెం.3 కు సమాచారం ఇవ్వబడింది.

అందువల్ల 1951 అక్టోబరు 20 న రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ఉత్తర్వులను రద్దు చేస్తూ, 32 ఎకరాల విస్తీర్ణంలో మైనింగ్ లీజు లేదా మాంగనీస్ ఖనిజాన్ని ప్రతివాదికి మంజూరు చేయాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని ఆదేశిస్తూ 1954 ఏప్రిల్ 7 న కేంద్ర ప్రభుత్వం వద్ద ఎలాంటి సమీక్షా దరఖాస్తు పెండింగ్ లో లేదని చెప్పడం సరికాదు. అతను ఇతరత్రా అర్హత కలిగి ఉంటే .

అప్పీలు దారు కోరిన విధంగా మైనింగ్ లీజును మంజూరు చేసే అధికారం నిబంధనల ప్రకారం రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి ఉంది. కానీ అలాంటి లీజును మంజూరు చేయడం కేంద్ర ప్రభుత్వ సమీక్ష ఉత్తర్వులకు లోబడి ఉంటుంది. కేంద్ర ప్రభుత్వ ఆదేశానికి లోబడి దాని ఉత్తర్వులు అంతిమమైనది. 32 ఎకరాల విస్తీర్ణానికి మైనింగ్ లీజును ప్రతివాది నెం.3 కు మంజూరు చేయాలని కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆదేశించగా, కేంద్ర ప్రభుత్వ ఆదేశాల మేరకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఆ గ్రాంటును మంజూరు చేయాల్సి వచ్చింది. నిజానికి ఆ దశలో కేంద్ర ప్రభుత్వ ఆదేశాలను మాత్రమే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అమలు చేస్తుంది. అది తుది ఉత్తర్వుగా మిగిలిపోయిన ఆ ఉత్తర్వును అమలు చేస్తుంది. సమర్థవంతమైన ఉత్తర్వులు అంతిమంగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వానివేనని, అందువల్ల హైకోర్టు కొట్టివేయవచ్చునే వాదన పిటిషనర్ కు అందుబాటులో లేదు.

అందువల్ల అప్పీలుకు బలం లేదు మరియు ఖర్చులతో కొట్టివేయబడుతుంది.

అప్పీల్ కొట్టివేత.